

Kristi förklarings dag

Predikan 2024-07-14.
Kyrkoherde Sten Rydh,
Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.
Texter om Kristi förklaring:
Matt. 17:1-13, Mark 9:1-13, Luk. 9:28-36.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du har förhärligat din Son på det heliga berget och försäkrat oss om att han är vår och hela kyrkans Herre, som genom sitt lidande och sin död har skänkt oss frälsning och salighet, och som nu i sin himmelska härlighet skänker oss sin helige Ande och är oss nära genom ordet och sakramenten. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Kristi förklaring

Epistel: 2 Petr. 1:16-18. Rösten från himlen

16 Det var inga utstuderade myter vi följde när vi förkunnade vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst för er, utan vi var ögonvittnen till hans majestät. 17 Han fick ära och härlighet från Gud Fadern när rösten kom till honom från den majestätiska Härligheten: "Han är min Son, min Älskade. I honom har jag min glädje." 18 Den rösten hörde vi själva från himlen när vi var med honom på det heliga berget.

Evangelium: Matt. 17:1-8. På förklarings berg

Vid den tiden tog Jesus med sig Petrus, Jakob och hans bror Johannes och förde dem upp på ett högt berg där de var ensamma. 2 Då förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset. 3 Och Mose och Elia visade sig för dem och samtalande med honom. 4 Petrus sade till Jesus: "Herre, det är gott för oss att vara här. Om du vill ska jag göra tre hyddor här: en åt dig, en åt Mose och en åt Elia." 5 Medan han ännu talade kom ett lysande moln och sänkte sig över dem. Och en röst ur molnet sade: "Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje. Lyssna till honom!" 6 När lärjungarna hörde det, föll de skräckslagna ner på sina ansikten. 7 Men Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: "Res er upp och var inte rädda!" 8 Och när de lyfte blicken, såg de ingen annan än Jesus.

Kristi förklaring har under historiens lopp firats på olika dagar inom olika kyrkor. Hos oss firas den sedan reformationen femton veckor efter påskdagen vilket blir den sjunde söndagen efter Trefaldighet. Den bryter med sin liturgiskt vita färg av trefaldighetstidens gröna färg. Med detta betecknas att Kristi förklaring är en alldeles unik dag då Kristi härlighet på ett särskilt sätt förkunnas. Den vita färgen betecknar ju Guds himmelska ljus och härlighet, helighet och renhet, medan trefaldighetstidens gröna färg mera talar om det kristna livet, om växandet i tron.

Ordet Kristi förklaring behöver först få sin förklaring. Ordet "förklaring" i det bibliska sammanhanget står för "klarhet" i betydelsen "förhärligande". Denna klarhet och härlighet beskrivs i vår text av aposteln Matteus med orden:

Då förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset (v 2).

När vi vanligen använder ordet ”förklara” och ”förklaring” innebär det ju att man närmare beskriver en sak för att vi skall förstå den bättre. När något förklaras väl får man i bästa fall en klar bild av saken i sitt inre. Man förstår vad det är frågan om. Så finns det i det världsliga livet ett stort behov av att förklara allt möjligt. Vi har skolor och universitet och forskare som gör sitt bästa för att förstå naturen bättre och bättre. Vi har mängder av bruksanvisningar som t.ex. förklarar hur all möjlig elektronik skall användas och vi har lagar och regler för samhällslivet. Allt detta hör till det vi kallar *den naturliga lagen*. Gud har skapat allting och han har också givit oss vår underbara tankeförmåga, talets och språkets gåva, ögon och öron och alla sinnen som skall kunna ta emot skapelsens budskap. Gud har också givit oss den kompass i vårt inre som Bibeln kallar samvetet, som talar till oss om vad som är rätt och orätt. Genom alla dessa sinnen och vårt förnuft försöker vi så komma fram till den rätta förklaringen eller den naturliga förklaringen.

1. Dagens urvattnade ”kristendom” saknar biblisk lära och biblisk förklaring

För många är Kristi förklarings dag bara en symbol för att vi också ”andligen” på liknande sätt skall kunna komma fram till större klarhet. I dagens kyrkor och teologi framställs hela kristendomen som ett sätt för oss människor att med hjälp av förnuftet och våra sinnen få ökad förståelse för vem Gud är. Kristi ljus och klarhet står då som en symbol för att vi med Jesus som förebild skall kunna höja oss upp över allt det onda och gradvis närma oss det himmelska ljuset. Så blir hela kristendomen en slags mystisk upplevelse. Vi har alla olika tankar om Gud, säger man, och ingen kan säkert veta vad som är sant. Av naturen har vi alla möjliga tankar om Gud. Somliga tänker visserligen att han inte alls finns, medan andra tror att han finns, men att vi inte kan veta någonting säkert.

Inom de modernistiska kyrkorna som i förfärande utsträckning har övergett tron på Bibeln som Guds inspirerade, ofelbara ord, har man inte heller någon säker vägledning om vem Gud är eller vad han vill med oss. Man **kan** inte heller ha det, eftersom bibelordet i sig inte är pålitligt och sant. Därför gör sig även de s.k. ”religiösa” människorna egna bilder av Gud. Man väljer och vrakar bland Bibelns berättelser, precis som en gång kättaren *Marcion* gjorde på fornkyrkans tid. Denne märklige ”profet” ansåg att hela Gamla Testamentet kom från en främmande, ond gud som han inte kunde acceptera. Mycket av Nya Testamentet förkastade han också. Endast en del av Lukas evangelium och Pauli brev kunde han behålla. Men många följde honom ändå och hans kyrka blomstrade.

Idag finns det faktiskt många liknande kättare (villolärare), men skillnaden är att de nu i regel är respekterade teologer och präster eller prästinnor inom de etablerade, ekumeniska samfundet. De har i princip samma typ av förklaringar och liknande bibelsyn som kättaren Marcion, men skillnaden är att de stora samfundet som kallar sig lutherska, reformerta eller katolska – eller något annat – idag accepterar att ha alla dessa falska lärare eller lärarinnor mitt ibland sig. Man menar att Jesus ord: **”Ta er till vara för falska profeter”** inte kan gälla sådana vänliga, fridfulla och ofta höglärda personer.

Av denna anledning kunde man nyligen höra en predikan i en domkyrka där en kvinnlig präst först läser texten om Kristi förklaring, klart beskriver vad som hände på

berget, men sedan inte alls ger någon biblisk förklaring till vad dagens evangelium verkligen betyder. Hon återger istället en icke-biblisk berättelse om hur Jesus och sankte Per står på ett moln och ser ner över världen. Sankte Per är bekymrad över all egoism, elakhet, ondska och de många krig han ser. Men Jesus förklarar att han tror på människorna. Petrus förstår inte hur han kan göra det. Men så ser han och Jesus människornas böner, vilka liksom formar vägar mellan människorna, och då förstår Petrus varför Jesus kan tro på det goda hos dem. Detta är hoppet för världen.

I hela predikan fanns – så vitt jag kunde höra i TV-inspelningen – inte ett ord om världens synd, om lagens dom över synden, om att Jesus har dött för hela världens synd och att endast tron på honom kan ge människan syndernas förlåtelse och evigt liv. Visserligen nämndes en gång att Jesus var sann Gud och sann människa, men detta endast i förbigående utan förklaring. Hela berättelsen om Jesu förklaring blev alltså i praktiken endast en symbol för att Gud tror på det goda inom människan och att detta trots allt ger hopp för världen. Därefter följde ett nattvardsfirande då fyra kvinnor gick från altaret till fyra stationer dit folket gick fram och fick varsitt bröd som de doppade i vinet. Inte ett ord i predikan om vad nattvarden är. Så blev hela gudstjänsten trots sin i grunden lutherska liturgi en del av en oförklarad religion av mystiskt slag. Hela kristendomen har faktiskt i vår tid blivit som en av antikens mysteriereligioner, vilka vanligen hade prästinnor precis som idag, utan någon klar och tydlig tro och lära, men med en vacker, yttre liturgi som saknar all biblisk förklaring och förankring.

2. Den sanna kristna kyrkan ger biblisk lära och biblisk förklaring.

Den sanna kristna kyrkan står på fast biblisk grund. Den tror att hela Skriften är Guds inspirerade och ofelbara ord och därmed också att allt är sant. Det som i vår text berättas är alltså en historisk, verklig händelse. När Mose och Elias visade sig var det just dessa personer som visade sig för de tre apostlarna. De hade under lång tid varit hos Kristus i himlen, men nu lät Gud dem visa sig en kort stund för apostlarna. De stod där som representanter för lagen och profeterna. På vilket sätt de visade sig kan vi inte förstå, men vi litar på texten som säger:

”Och Mose och Elia visade sig för dem och samtalande med honom.”

Förklaringen till detta är att ingen förklaring behövs. Apostlarna Petrus, Jakob och Johannes står där och får plötsligt se Mose och Elia som samtalar med Jesus. Så var det. Vi litar helt och fullt på textens ord. Petrus skriver senare själv om detta i vår episteltext där det står: *”Det var inga utstuderade myter vi följde när vi förkunnade vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst för er, utan vi var ögonvittnen till hans majestät.”* Och när det sedan berättas om Guds röst från himlen skriver Petrus: *”Den rösten hörde vi själva från himlen när vi var med honom på det heliga berget.”*

Petrus var en jordnära fiskare. Han var definitivt inte någon mystiker som skriver om sina höga, märkliga, andliga uppenbarelser och syner. Nej, han var med Jakob och Johannes där på berget. Han bekräftar att det som hände där verkligen var sant. Det är ingen ”utstuderad myt” som framställs i evangelierna. Vi var ju själva med däruppe på berget, skriver Petrus. Vi hörde själva rösten. Om någon tvivlade fanns där ju hela tre vittnen, tre pålitliga apostlar, utsedda av Jesus själv.

Vidare lär den kristna kyrkan att strålglansen i Jesu ansikte inte var något mystiskt ljussken eller någon främmande ljusuppenbarelse utan verkligen att det skedde en förvandling av Jesus inför deras ögon. Det står: *”Då förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset.”* Detta var inte något som kom utifrån, utan det var Kristi egen kropp som lyste så att kläderna blev vita som ljuset och hans ansikte strålande som solen. Det är detta under som är själva Kristi förklaring. Hans klarhet lyste som solen. Det var inte underligt att lärjungarna blev bestörta och förvirrade och att Petrus talade ord om vilka det står: *”Han visste inte vad han sade”* (Luk. 9:33).

Innan vi går in på innebörden av denna ljusförvandling av Jesu yttre utseende skall vi höra Guds egen förklaring. Det står i vår text:

Medan han ännu talade kom ett lysande moln och sänkte sig över dem. Och en röst ur molnet sade: ”Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje. Lyssna till honom!”

Guds egen röst säger alltså att Jesus är Guds egen, älskade Son. Det är honom vi skall lyssna på. Det är om honom som aposteln Johannes, som var med vid detta tillfälle skriver:

I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. ... Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning (Joh. 1:1f, 14).

Skriften lär alltså med all tydlighet att Jesus, som Johannes kallar Ordet, var till av evighet i begynnelsen, före skapelsen, av evighet. Han är ett med Gud Fader. På ett annat ställe säger ju Jesus själv: *Jag och Fadern är ett (Joh. 10:30)*. Den älskade Sonen Jesus är ett med Fadern. Jesus är Guds Son, om vilken Johannes säger: *”Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet”*. Guds evige Son blev människa, och det är denna människa som nu på berget blir förhärligad. Hans egen gudomliga strålglans lyser fram ur hans kläder och ansikte, och Guds röst i det lysande molnet bekräftar detta med orden: *Han är min älskade Son. I honom har jag min glädje. Lyssna till honom!* Detta bekräftas också med stor tydlighet av aposteln Paulus när han om Jesus skriver: *”Han är den osynlige Gudens avbild, förstfödd före allt skapat, för i honom skapades allt i himlen och på jorden”* (Kol. 1:15f).

Nästa fråga som kräver en rätt biblisk förklaring är på vilket sätt den gudomliga härligheten lyser fram ur Jesu ansikte. Är det så som många menar att Jesus i sig **inte** var gudomlig, men att Gud på ett särskilt sätt bodde i honom? Detta skulle då ha visat sig på ett särskilt sätt vid Jesu dop då Faderns röst hördes från himlen, precis som på förklaringsberget. Eller är det så att Jesus **verkligen är Gud** i egentlig mening? Svaret på denna fråga är livsavgörande för oss. Om Jesus bara var en vanlig människa i vilken Gud i särskilt hög grad bodde, så skiljer han sig ju i princip inte från andra fromma människor. Bibeln lär ju att Gud med sin Ande tar sin boende i varje troende människa. I så fall har muslimerna rätt som räknar Jesus som en stor profet i vilken Gud bodde. Det skall också säga att man i kyrkohistorien ofta har målat en felaktig bild av den triumferande Kristus. *Tom Hardt* skriver:

”Det är en bild, som utövat stor dragningskraft, som erbjudit sig som garant och sammanfattning av det slags ”härlighetsteologi”, ”theologia gloriae”, där Kristi yttre makt och herravälde syns utbreda sig och alltmer triumfera. De flammande ljusstrålarna syns ta bort varje

antydan till svaghet, lidande och död... Ja sällsamt nog är denna icke-lidande, icke-korsfäste Kristus just mohammedanernas jesustro, som gärna tror honom vara både jungfrufödd och himlafaren men aldrig någonsin korsfäst, död och begravnen.” (ur predikan 13.7.1997).

I vår tid kan vi likna detta vid den s.k. *framgångsteologin*, som betonar Jesu seger över alla sjukdomar, svaghet, fattigdom och lidande. Jesus har förvisso makt över alla sjukdomar, allt lidande och all svaghet. Han har också lovat att försörja oss precis som han sörjer för liljorna på marken och fåglarna, ja i ännu högre grad. Men framgångsteologin framställer detta som om den som tror alltid skulle övervinna allt negativt, medan Bibeln klart lär att kraften fullkomnas i svaghet. Därför kännetecknas den sanna kyrkans teologi inte av ”härlighetsteologin” utan av ”korsets teologi” (*”theologia crucis”*). Härligheten som strålar fram i Kristi ansikte är därför oupplösligt förbunden med Jesu lidande och död för våra synders skull. Härligheten grundar sig på att Kristus *”utgavs för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull”* (Rom. 4:25). Detta framgår också av att evangelierna efter att ha talat om Kristi förklaring strax därefter berättar om hur Jesus själv talar om sin död och uppståndelse. Han säger också direkt efter händelsen till sina lärjungar: *”Berätta inte för någon vad ni sett förrän Människosonen har uppstått från de döda.”* (Matt. 17:9).

Den underbara förklaringen och förhärligandet av Jesus på berget syftar alltså inte till någon ”framgångsteologi” där kyrkan skulle triumfera genom att den blir stor och mäktig i denna världen och att människor skulle strömma till i tusental genom att där sker så många tecken och under och så märkliga ting. Tvärtom beskriver nya testamenten kyrkan som ”den lilla hopen” och ”den smala vägen” i motsats till alla dem som vandrar på den ”breda vägen” där ”de många” går (Matt. 7:13f).

Till sist skall med kraft betonas att Jesu gudomliga härlighet är så innerligt förenad med hans mänskliga natur att de är oskiljaktiga. Allt vad Jesus gör som Gud gör han också som människa. Redan när det lilla fostret avlades i Marias kropp av den Helige Ande är barnet sann Gud, ett med Fadern. Det är därför rätt och riktigt att säga att det var Gud som föddes av Maria och att Gud låg i krubban. På samma sätt är det riktigt att säga att det var Gud som led och dog på korset. Vår lutherska bekännelse betonar detta i motsats till både de reformerta och katolska kyrkorna, som inte kan erkänna att Jesus som människa har del av de gudomliga egenskaperna och därför också som människa är tillbedjansvärd.

Frågan är därför strängt taget inte varför Jesus på förklaringsberget strålade av himmelsk glans, utan snarare varför han *inte* gjorde detta redan som nyfödd. Han var ju redan i moderlivet och i krubban sann Gud! Luther ger här den rätta, klara och tydliga bibliska förklaringen. Det står ju i Skriften att han blev fattig för vår skull (2 Kor. 8:9). Han utblottade sig för vår skull (Fil. 2:5-11). Hela Kristi liv, hans lidande och död hör till hans förnedring då han tog på sig våra synder. Därför utblottade hans sig och visade i regel inte sin gudomliga härlighet, som han likväl hade hela tiden. Det är endast vid vissa tillfällen hans härlighet lyser fram som t.ex. vid dopet, när han gör under och särskilt på förklaringsberget. Men samma härlighet hade han redan när hans mänskliga natur upptogs i gudomen när han blev till i Marias liv. Samma härlighet har han därefter i evighet. Men han visade den inte alltid, bara vid vissa tillfällen och efter sin uppståndelse. I evangelierna möter vi därför den lidande

Frälsaren som hånas, föraktas, pinas, korsfästs, dör och blir begravnen. Allt detta gjorde han för att vi skall vara vissa om vår frälsning. Det står ju:

”Men det var våra sjukdomar han bar, våra smärtor tog han på sig, medan vi såg honom som hemsökt, slagen av Gud och pinad. Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade (Jes. 53:4f).

Så är den sanna kyrkans lära om Jesu förklaring ingen annan än Bibelns förklaring om vem Jesus är och vad han har gjort för oss. Detta framstår i all sin härlighet genom Jesu uppståndelse och himmelfärd och i det att han här och nu sitter på Faderns högra sida och ständigt manar gott för oss. Han kommer också i sin fördolda härlighet i Guds ords predikan, i avlösningen, dopet och nattvarden. Där talar han till oss idag och skänker oss syndernas förlåtelse. I altarets sakrament kommer han också med sin kropp och sitt blod under bröd och vin på ett underbart sätt så att det han säger verkligen är bokstavligen sant: *”Tag och ät. Detta (brödet) är min kropp. Drick härav alla (av vinet). Detta är mitt blod.”* När vi därför i nattvarden tillber Kristus under bröd och vin är det verkligen hans sanna kropp och blod som vi tillber eftersom de enligt Jesu ord verkligen är närvarande. Så får vi i nattvarden när vi äter Kristi kropp och dricker hans blod också den direkta tillsägelsen av syndernas förlåtelse och därmed del av Kristi härlighet under förutsättning att vi också tror vad ordet säger. Om denna härlighet skriver aposteln Paulus:

Gud ville visa dem vilken rik härlighet denna hemlighet är bland hedningarna: Kristus i er, härlighetens hopp. Honom predikar vi genom att förmana varje människa och undervisa varje människa med all vishet, för att föra fram varje människa som fullkomlig i Kristus. För det målet arbetar och kämpar jag i hans kraft, som verkar mäktigt i mig. (Kol. 1:27-29).

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.